

ВІДГУК РЕЦЕНЗЕНТА

доктора медичних наук професора,
професора кафедри стоматології
НУОЗ України імені П.Л.Шупика

Лихоти Константина Миколайовича

на дисертацію Савонік Світлани Миколаївни

«Обґрунтування диференційованих підходів до застосування лікувально –
профілактичних заходів при дефектах фронтальної ділянки зубних рядів у
дітей та підлітків»

на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за
спеціальністю 221 Стоматологія

I. Актуальність теми

Моніторинг стоматологічної захворюваності у дітей України, показав високу поширеність зубощелепних аномалій та деформацій, дефектів зубів і зубних рядів, що свідчить про існування стійких механізмів формування даної патології, які утримують її розповсюдженість на стабільному рівні, що не має тенденції до зниження та складає більш ніж 80%. Серед чинників, що забезпечують гармонійний ріст і розвиток дитини, важливе значення має фізіологічний розвиток зубощелепного комплексу, функціонування якого залежить від збереження зубів тимчасового і постійного прикусу.

За даними дослідників розповсюдженість дефектів зубних рядів у дітей в різних географічних регіонах різна і складає від $5,45 \pm 0,10\%$ до $49,69 \pm 1,11\%$. До того ж зустрічається різноманіття клінічних форм та велика кількість комбінацій дефектів, які зумовлені складним анатомо-топографічним співвідношенням між тимчасовими та постійними зубами, незавершеністю росту та розвитку щелепно-лицевої ділянки.

Аналізуючи етіологічні фактори виникнення дефектів зубних рядів у дітей та підлітків, слід відмітити, що перше місце у дітей займає карієс тимчасових зубів та його ускладнення, з яких 57 % не підлягають консервативному лікуванню. Найчастіше карієсом руйнуються фронтальні зуби (53 %), які мають велике значення у звукоутворенні та естетиці обличчя.

Давно встановлено, що несвоєчасне протезування або його відсутність часто призводять до виникнення зубощелепних аномалій, функціональних та інших порушень, що потребує тривалого і вартісного лікування. Відсутність зубів у дітей сприяє порушенню жувальної ефективності, формуванню дисфункції скронево-щелепних суглобів і язика, особливо страждає естетика обличчя, що у сукупності часто негативно впливає на психіку дитини, формуючи його соціальну дезадаптованість. У таких умовах виникає необхідність протезування зубів і зубних рядів у періоді тимчасового та раннього змінного прикусу, за допомогою конструкцій протезів, які позитивно впливають на нормальний розвиток організму в цілому та зубощелепної системи, зокрема.

На сьогоднішній день мало уваги приділяється питанням необхідності своєчасного заміщення та компенсації дефектів зубних рядів у дітей, та розробці найбільш раціональних конструкцій зубних протезів, що потребує подальшого вивчення, обґрунтовує мету та завдання дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження є фрагментом комплексної науково-дослідної роботи кафедри ортопедичної стоматології, цифрових технологій та імплантології Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика за темою: "Сучасні концепції та технології ортопедичної реабілітації стоматологічних хворих". № держреєстрації 0122U201641.

II. Наукова новизна одержаних результатів

У результаті проведених досліджень отримано нові дані стосовно рівня стоматологічного здоров'я дітей та підлітків, розповсюдженості дефектів зубних рядів, аномалій прикусу та аномалій окремих зубів.

За результатами проведених досліджень удосконалено методи діагностики, визначено характер та ступінь морфологічних і функціональних змін зубо – щелепного апарату дітей та підлітків з дефектами зубних рядів, поєднаних з вторинними зубощелепними деформаціями.

Методом механіко-математичного моделювання обґрунтована концепція лікування дефектів зубних рядів фронтальної ділянки у дітей та підлітків із застосуванням ортодонтичного апарату – протезу власної конструкції.

На основі електроміографічного дослідження встановлено характер міофункціонального стану жувальних м'язів у дітей з дефектами зубних рядів фронтальної ділянки та супутньою ортодонтичною патологією, а також ступінь функціональної реабілітації пацієнтів після проведеного ортодонтичного та ортопедичного лікування.

Розроблені показання до застосування комплексного лікування дітей та підлітків з дефектами зубних рядів у фронтальній ділянці та проведена їх клінічна оцінка з метою попередження виникнення більш тяжких форм ускладнень.

III. Практична значимість дослідження

Упровадження в практичну діяльність розробленого алгоритму лікувально-профілактичних та реабілітаційних заходів з урахуванням віку пацієнта, топографії дефекту, давністю утворення, етіологічних чинників, наявності та ступеня вираженості вторинних зубощелепних деформацій та супутньої ортодонтичної патології сприяє підвищенню ефективності комплексного лікування дітей та підлітків та зменшенню кількості клінічних ускладнень.

Виходячи з результатів дослідження, встановлена доцільність у період тимчасового та змінного прикусу заміщення дефектів зубних рядів конструкціями апаратів, які не стримують ріст щелеп до моменту фізіологічного прорізування постійних зубів в зубній дузі. У період постійного періоду прикусу доцільно заміщення дефектів тимчасовими

конструкціями до моменту можливості проведення дентальної імплантації та відновлення анатомічної цілісності зубного ряду.

Упровадження в практичну діяльність лікаря апарату-протезу власної конструкції сприяє попередженню виникнення більш тяжких форм зубо-щелепних деформацій, дозволяє підвищити рівень надання стоматологічної допомоги дитячому населенню в цілому.

IV. Оцінка змісту роботи, її значення в цілому, зауваження щодо оформлення.

Дисертаційна робота Савонік Світлани Миколаївни на тему «Обґрунтування диференційованих підходів до застосування лікувально – профілактичних заходів при дефектах фронтальної ділянки зубних рядів у дітей та підлітків» побудована за традиційною схемою і складається з анотації, вступу, огляду літератури, чотирьох розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел, та додатку. Роботу викладено на 209 сторінках машинопису, ілюстровано 43 таблицями та 46 рисунками.

У вступі автор на основі найвагоміших джерел літератури останніх років конкретно та повно обґрунтовує актуальність теми дисертації, її мету та завдання дослідження. Вступ викладений на 8 сторінках, *зауважень немає*.

В першому розділі «Огляд літератури» проведений аналіз 130 літературних джерел, з яких 92 кирилицею та 38 латинцею щодо розповсюдженості дефектів зубних рядів у дітей та підлітків, їх етіології, морфологічних та функціональних змін у зубощелепному апараті дітей та методів заміщення дефектів зубних рядів у дітей.

До зауважень по огляду літератури слід віднести посилання на окремі застарілі джерела літератури.

В другому розділі «Матеріали і методи досліджень» автор наводить дизайн дослідження, контингент обстежених та пролікованих осіб, методики дослідження. Автор застосував сучасні інформативні методики які цілком відповідають меті і завданням досліджень.

До зауважень по розділу 2, скоріше побажань - скоротити опис загально відомих методів та методик досліджень .

В третьому розділі для вирішення завдання дослідження щодо розповсюдженості дефектів зубних рядів фронтальної ділянки у дітей та підлітків, патологічних морфо-функціональних змін зубощелепної системи, автором протягом 2017-2018 років проведено обстеження 2276 дітей віком від 4 – 17 років у організованих дитячих колективах м. Києва.

Зауважень по третьому розділу не виникло.

В четвертому розділі автором наведено результати досліджень механіко-математичного моделювання процесу лікування дефектів зубних рядів фронтальної ділянки у дітей та підлітків. Визначено величину зусилля, яке створює ортодонтичний гвинт, розглянуто різні випадки способів прикладання та проведено розрахунок апарата-протеза для конкретного клінічного випадку лікування дефектів фронтальної ділянки зубних рядів.

Розділ ілюстровано 8 рисунками, 3-ма таблицями та 9 формулами.

До зауважень по четвертому розділу слід віднести наявність в тексті окремих граматичних та орфографічних помилок.

В п'ятому розділі, викладеному на 48 сторінках машинописного тексту автором представлено результати комплексного лікування пацієнтів з дефектами зубних рядів фронтальної ділянки.

Автор проводив лікування як із застосуванням традиційних незнімних та знімних ортодонтичних конструкцій для пацієнтів групи I А, II А, III А та III Б, так із застосуванням апарата-протеза на верхню щелепу власної розробки в групах I Б та II Б, який захищений патентам на корисну модель.

Автором доведено, що незнімна ортодонтична апаратура при заміщенні дефектів зубних рядів фронтальної ділянки може успішно застосовуватися в різні періоди формування зубощелепного апарату. Лікування пацієнтів з дефектами зубних рядів у фронтальній області, поєднаних із трансверзальними аномаліями, проведене до 11 років, є найбільш ефективним, тому що відбувається в період активного формування зубощелепної системи.

Для профілактики виникнення ускладнень дефектів зубних рядів у вигляді вторинних зубощелепних деформацій у дитячому віці необхідно якнайшвидше замінити дефект, який утворився, раціональними конструкціями зубних протезів на основі комплексного аналізу клінічних та функціональних порушень з боку зубощелепної системи.

Зауважень по п'ятому розділу не виникло.

Заключний розділ «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» підсумовує проведені дослідження. Послідовність викладення матеріалу дозволяє акцентувати увагу на наукових і практичних досягненнях автора.

Висновки та практичні рекомендації логічно витікають з результатів дослідження.

В плані наукової дискусії пропоную дисертанту надати відповіді на деякі питання:

1. В своїй практиці на який матеріал Ви фіксували апарат – протез власної конструкції? Чому саме цей матеріал?
2. Який режим активації гвинта у запропонованій Вами конструкції Ви використовували і чим керувались у виборі даного режиму?
3. Чи спостерігали клінічні ускладнення при використанні апарата – протеза власної розробки, якщо спостерігали, то які?

Заключення

Результати проведеного наукового дослідження вирішують важливе питання стоматології - підвищення ефективності комплексного лікування дітей та підлітків з дефектами зубного ряду фронтальної ділянки шляхом удосконалення методів діагностики, обґрунтування застосування раціональних методів комплексного лікування та функціональної реабілітації із застосуванням апарату - протезу власної конструкції, прогнозування та профілактики ускладнень, а дисертація аспіранта Савонік Світлани Миколаївни на тему «Обґрунтування диференційованих підходів до застосування лікувально – профілактичних заходів при дефектах фронтальної ділянки зубних рядів у дітей та підлітків» на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40, та може бути представлена до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Рецензент

Професор кафедри стоматології
НУОЗ України імені П.Л.Шупика
д. мед. н., професор

К. М. Лихота

